

יום חמישי 20 נובמבר 2014

אימוץ העקרונות לתשתיות השוק הפיננסי על ידי בנק ישראל

בנק ישראל, המפקח על מערכות התשלומים בישראל, בחן את עקרונות הפעילות של התשתיות בשוק הפיננסי (Principles for Financial Market Infrastructure) אשר פורסמו על ידי ה-BIS, והחליט לאמץ ולהחיל עקרונות אלו בישראל על מערכות תשלומים "מבוקרות" ומערכות תשלומים "מבוקרות מיועדות". זאת, מתוך מטרה להבטיח את היעילות והיציבות של מערכות התשלומים והסליקה בישראל.

כמו כן, בהתאם למקובל בעולם, בנק ישראל מצפה שכלל התשתיות הפיננסיות במערך התשלומים בישראל יפעלו לאימוץ עקרונות אלו ולפעולה על פיהם¹.

דברי הסבר

תשתיות השוק הפיננסי ממלאות תפקיד קריטי בכלכלה בכלל, ובמערכת הפיננסית, בפרט. תשתיות שוק פיננסי בטוחות ויעילות תורמות ליציבות הפיננסית ולצמיחה הכלכלית, אולם במידה ואינן מנוהלות כהלכה, הן עלולות להוות מקור לזעזועים פיננסיים או ערוץ למעבר של זעזועים לשווקים הפיננסיים - המקומיים והבינלאומיים.

ההכרה בסיכונים הכרוכים בסליקה הניעה לפני מספר שנים את הבנק להסדיר סליקה בינלאומיים (להלן: "BIS") לקבוע תקנים בין לאומיים לתשתיות השוק הפיננסי. ביניהם עשרת עקרונות הליבה ("Core Principles") אשר היוו את העקרונות המרכזיים לפיקוח על מערכות תשלומים חשבות (SIPS) (להלן: "עשרת עקרונות הליבה").

באפריל 2012, פרסם ה-BIS את דוח העקרונות לתשתיות הפועלות בשוק הפיננסי ("Principles for Financial Market Infrastructure", להלן: "העקרונות החדשים"). הדוח קובע עשרים וארבעה עקרונות בינלאומיים שיחולו על כלל התשתיות הפיננסיות, וביניהן - מערכות תשלומים (Payment Systems), מערכות להפקדת ניירות ערך (Central Securities Depository), מערכות לסליקת ניירות ערך (Securities Settlement System), צדדים נגדיים מרכזיים (Central Counterparty) ומערכות למסחר (Trade Repository). עקרונות אלו איחדו, הרחיבו וחיזקו את העקרונות הקודמים. העקרונות החדשים קובעים סטנדרטים ודרישות בתחומים שונים, ובין היתר מתייחסים גם לקשר ולתלות ההדדית בין מערכות התשלומים (Interdependencies) היכולים להוביל להתפשטות רחבה של סיכונים.

¹ כמו כן, הרשות לניירות ערך, מתוקף תפקידה על פי חוק ניירות ערך לבצע בקרה על מסלקות הבורסה כדי לוודא את יציבותן ויעילותן החליטה לאמץ את העקרונות החדשים ולהחילן על מסלקות אלה.

כחלק אינטגרלי מהעקרונות החדשים, נקבעו חמישה תחומי אחריות ליישום, באמצעות בנקים מרכזיים ורגולטורים הפועלים בשוק התשתיות הפיננסיות. במסגרת זו הומלץ כי בנקים מרכזיים ורגולטורים הפועלים בשוק יאמצו את העקרונות החדשים ויישמו אותם בעקביות על התשתיות הפיננסיות הפועלות בשוק, על מנת לחזק את פעולות הרגולציה והפיקוח ולתמוך בקביעת התקנים לניהול הסיכונים. על הרשויות המפקחות להקפיד ולהחיל את העקרונות, לכל הפחות, על מערכות התשלומים, מערכות להפקדת ני"ע, מערכות לסליקת ני"ע, צדדים נגדיים מרכזיים ומערכות למסחר בעלות חשיבות מערכתית.

בנק ישראל החליט, במסגרת תפקידו כמאסדר (רגולטור) של מערכות התשלומים והסליקה במשק וכמפקח עליהן, לאמץ את העקרונות החדשים ולהחילם על מערכות תשלומים שהוכרזו כמערכות תשלומים "מבוקרות" ו"מבוקרות מיועדות" בהתאם לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008, במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן.

אימוץ העקרונות החדשים מחייב את מפעילי התשתיות הפיננסיות במערך התשלומים בישראל, להערכות מתאימה ליישומן. בנק ישראל יבחן ויעריך על בסיס תקופתי, את עמידתן של המערכות ה"מבוקרות" ו-"מבוקרות מיועדות" בעקרונות אלו.

בהתאם למקובל בעולם, בנק ישראל מצפה כי תשתיות פיננסיות נוספות הפועלות במערך התשלומים בישראל תפעלנה גם הן בהתאם לעקרונות החדשים.

הרשות לניירות ערך החליטה, מתוקף תפקידה על פי חוק ניירות ערך לבצע בקרה על מסלקות הבורסה, להחיל את העקרונות החדשים על מסלקות אלה כדי לוודא את יציבותן ויעילותן.